της ἄδειες, ὕστερ' ἀπὸ τὴν ἐπιδρομὴ ποὺ ἔκαναν οἱ φίλοι τοῦ ζωγράφου.

—Καὶ ρωτᾶς γιατί; φώναζε θυμωμένος ὁ Μοντιλιάνι. Γιατί ἕνας πραγματικὸς καλλιτέχνης δὲν μπορεῖ ποτὲ νὰ κερδίση ὅσα τοῦ χρειάζονται γιὰ νὰ συντηρηθῆ. Ὁ προορισμός του εἶνε νὰ ζωγραφίζη... Καὶ τὰ ὑπόλοιπα... εἶνε δουλειὰ τῶν ἄλλων! Νὰ γιατὶ πρέπει νὰ μᾶς ταΐζης δωρεάν...

Ὁ Μοντιλιάνι ἔμενε λίγο σιωπηλὸς καὶ ὕστερα συνέχιζε:

—Ἐπειδὴ ὅμως δὲν θέλω νἄχης παράπονα ἀπὸ μένα, θὰ σὲ πληρώσω!

Σηκωνότανε ἀπὸ τὴ θέσι του, ἔπαιρνε ἕνα κάρβουνο ἀπὸ τὴν κουζίνα, ζωγράφιζε στὸν τοῖχο διάφορες παραστάσεις καὶ ὕστερα, δείχνοντας στὴν ἐμβρόντητη ταβερνάρισσα τὰ «ἔργα» του, τῆς ἔλεγε μ' ἐπίσημο ὕφος:

—Νὰ ἡ πληρωμή σου! Ὁ Μοντιλιάνι συνήθισε νὰ πληρώνη πάντοτε ἡγεμονικά!

Καὶ ἐνῶ οἱ πελάται τῆς ταβέρνας κύτταζαν τρομαγμένοι τὰ παράξενα ἐκεῖνα σχήματα, ἐνῶ ἡ ταβερνάρισσα συλλογιζότανε μ' ἀπελπισία ὅτι ἔπρεπε νά... ξανασοβαντίση τὸν τοῖχο, ὁ Μοντιλιάνι παράγγελνε καὶ ἄλλη μιὰ λίτρα κρασί...

* * *

Στὸ διάστημα αὐτό, ὁ Μοντιλιάνι ἔφτειαχνε διάφορα ταμπλὼ—«γυμνά», ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον—τὰ ὁποῖα μοίραζε στοὺς φίλους του. Μιὰ μέρα, οἱ κάτοχοι τῶν πινάκων αὐτῶν, ἀπεφάσισαν νὰ συγκεντρώσουν τὰ διάφορα ἔργα τοῦ καλλιτέχνου καὶ νὰ κάνουν μιὰ ἔκθεσι. Ἦταν βέβαιοι ὅτι οἱ πίνακες τοῦ Μοντιλιάνι, ἀριστουργήματα χρωμάτων, σχεδίου καὶ «ψυχῆς», θὰ τραβοῦσανε τὴν προσοχὴ τῶν κριτικῶν καί, πρὸ παντός, τῶν πλουσίων φιλοτέχνων. Ἡ ἰδιοκτήτρια ἑνὸς μικροῦ βιβλιοπωλείου τῆς Μονμάρτρης δέχτηκε νὰ παραχωρήση τὴ βιτρίνα τοῦ καταστήματός της γιὰ νὰ ἐμφανισθοῦν στὸ κοινὸ τὰ ταμπλὼ τοῦ καλλιτέχνου.

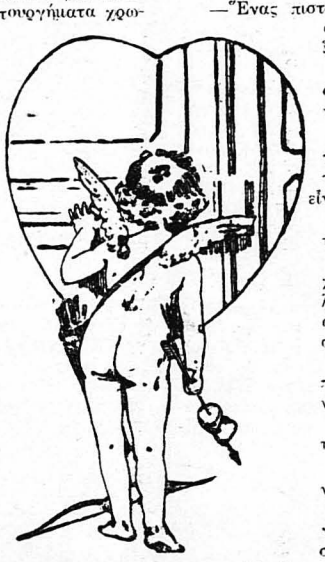

Ἡ πρωτότυπη αὐτὴ ἔκθεσι, ποὺ ἔγινε στὶς παραμονὲς τοῦ πανευρωπαϊκοῦ πολέμου, στάθηκε γιὰ τὴ Γαλλία ἡ σημαία μιᾶς καλλιτεχνικῆς ἐπαναστάσεως! Οἱ κριτικοὶ δὲν εὕρισκαν λόγια γιὰ νὰ ἐκφράσουν τὸ θαυμασμὸ — καὶ τὴν κατάπληξί τους — γιὰ τὴ νεοτεριστικὴ τεχνοτροπία τοῦ Μοντιλιάνι, ποὺ ἄνοιγε καινούργιους ὁρίζοντες στὴ ζωγραφική. Μὲ τὴ διαφορὰ ὅτι κανεὶς ἀπὸ αὐτοὺς δὲν τόλμησε νὰ δημοσιεύση ἕνα ἄρθρο ἐπαινετικὸ γιὰ τὸν καλλιτέχνη! Φοβόντουσαν μήπως τοὺς εἰρωνευθοῦν, μήπως χάσουν τὴν ἐκτίμησι τοῦ κοινοῦ γιὰ τὴ συμπάθεια ποὺ ἔδειχναν γιὰ τὸ ἔργο ἑνὸς «ἀνισόροπου» ζωγράφου...

Ἡ ἔκθεσις ὅμως αὐτὴ εἶχε καὶ μιὰ ἄλλη «ἐπιτυχία». Ὅλοι οἱ ἀργόσχολοι, ὅλοι οἱ ἀπάχηδες καὶ ἡ ζιγκολὲτ τῆς Μονμάρτρης—τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ὑπήρχανε ἀκόμα ἀπάχηδες καὶ ζιγκολέτ...—μαζευόντουσαν μπρὸς στὸ βιβλιοπωλεῖο καὶ ἀπεθαύμαζαν ὧρες ὁλόκληρες τὶς γυμνὲς γυναῖκες τοῦ Μοντιλιάνι, ἐκφέροντας σχόλια, τὰ ὁποῖα δὲν μποροῦμε, δυστυχῶς, νὰ τὰ δημοσιεύσουμε...

Ἡ ἐξαιρετικὴ αὐτὴ συγκέντρωσις πλήθους προκάλεσε ἕνα ἀπόγευμα τὴν προσοχὴ ἑνὸς φιλοτίμου χωροφύλακος, ὁ ὁποῖος θεώρησε καθῆκόν του νὰ ἐπέμβη γιὰ νὰ δῆ τί συμβαίνει... Καὶ ὅταν ἀντίκρισε τὶς γυμνὲς γυναῖκες, κοκκίνησε ἀπὸ τὴν ντροπή του, μπῆκε θυμωμένος στὸ βιβλιοπωλεῖο καὶ διέταξε στὴ διευθύντρια νὰ ξεκρεμάση ἀπὸ τὴ βιτρίνα τοὺς ἄσεμνους ἐκείνους πίνακες ποὺ προσέβαλαν τὴ δημοσία αἰδώ, καὶ νὰ τὸν ἀκολουθήση στὸ τμῆμα!..

Οὔτ' ἕνα ταμπλὼ δὲν πουλήθηκε ἀπὸ τὴν πρώτη ἔκθεσι τοῦ Μοντί, ἡ ὁποία εἶχε τέλος τόσο ἄδοξο. Οἱ πίνακες ὅμως αὐτοὶ τοῦ καλλιτέχνου εἶνε σήμερα περιζήτητοι καὶ στοιχίζουν ὁ καθένας ἀπὸ ἑκατὸ πενῆντα ἕως τρακόσιες χιλιάδες γαλλικὰ φράγκα!..

ΑΡΑΒΙΚΑ ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ

ΓΙΑ ΤΑ ΑΛΟΓΑ

Ἰδοὺ μερικὰ ἀποφθέγματα καὶ παροιμίες ποὺ ἔχουν οἱ Ἄραβες γιὰ τὰ ἄλογα:

«Ἕνα τέλειο ἄλογο εἶνε ἱκανὸ νὰ τρέχη συνεχῶς δώδεκα ὧρες, κουβαλῶντας στὴ ράχη του τὸν καβαλλάρη του ὡπλισμένον, τὴν τροφή του καὶ στὴν ἀνάγκη κι' ἕναν πληγωμένον ἀκόμα».

* * *

Ὥς τὰ ἑφτά του χρόνια τ' ἄλογό μου εἶνε τοῦ ἀδελφοῦ μου, ὥς τὰ δεκατέσσερά του εἶνε δικό μου, κι' ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα τὸ χαρίζω στὸν ἐχθρό μου.

* * *

Τὸ ἄλογο πλάστηκε [illegible] τρεῖς μέρες προτήτερα ἀπ' τὸν ἄνθρωπο.

ΓΝΩΜΙΚΑ, ΣΚΕΨΕΙΣ, ΑΞΙΩΜΑΤΑ

ΓΙΑ ΤΗ ΓΥΝΑΙΚΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΡΩΤΑ

—Ὅ,τι κι' ἂν δώσης σὲ μιὰ γυναῖκα, πάντα θὰ ζητήση περισσότερα.

—Πολλοί, πρώτης τάξεως δρομεῖς στὸ δρόμο τοῦ... ἔρωτος, σκόνταψαν ὡστόσο κι' ἔπεσαν μέσα στὸ χαντάκι τοῦ... γάμου!

—Ὅταν μιὰ γυναῖκα ζητάει προθεσμία γιὰ νὰ σκεφθῆ καὶ ν' ἀπαντήση σὲ μιὰ πρόταση γάμου, σημαίνει ὅτι ἔχει μεγάλη πεποίθησι στὴν ἀγάπη τοῦ ἀνδρὸς ποὺ τῆς κάνει αὐτὴ τὴν πρότασι.

—Οὐδέποτε θὰ σὲ συγχωρήση μιὰ γυναῖκα, ὅταν καταλάβη ὅτι ξέρεις ἀκριβῶς τὴν ἡλικία της ἢ τὸ ἀληθινὸ χρῶμα τῶν μαλλιῶν της.

—Ἕνας κοῦκος δὲν φέρνει βέβαια τὴν ἄνοιξι, μιὰ γυναῖκα ὅμως φέρνει πάντοτε κατακλυσμό.

—Ὁ ἄνδρας δημιουργεῖ τὴ ζωή του, ἡ γυναῖκα δικαιολογεῖ τὴ δική της.

—Ἐπὶ χιλιετηρίδες τώρα ἡ γυναῖκες ἀποκτοῦν ἐκεῖνο ποὺ θέλουν, ὄχι κερδίζοντάς το, ἀλλὰ ζητῶντας το.

—Ἡ γυναῖκα, ποὺ θὰ εἶνε ἀπολύτως εὐτυχὴς σ' ἕναν ἄνδρα, δὲν γεννήθηκε ἀκόμα.

—Ὁ λόγος, γιὰ τὸν ὁποῖο πολλοὶ δὲν παντρεύονται, εἶνε τὸ ὅτι ὁ γάμος κατήντησε τὸ εἰκολώτερο πρᾶγμα.

—Ἕνας πιστὸς καὶ καλὸς σύζυγος, βρίσκει πάντοτε ὅτι στοιχίζει φθηνότερα ν' ἀγαπᾶ τὴ δική του γυναῖκα, παρὰ μιὰ ξένη.

— Ὅσο περισσότερο μιὰ γυναῖκα θαυμάζει καὶ ἀγαπᾶ τοὺς ἄνδρες, τόσο λιγώτερο θὰ ἤθελε νὰ εἶνε... ἄνδρας.

—Τὸ φροῦτο εἶνε πικρὸ ὅταν εἶνε ἄγουρο, ἐνῶ ἡ γυναῖκα εἶνε μᾶλλον γλυκειά, πρὶν ὡριμάσει. Οὔτε τὰ φροῦτα ὅμως, οὔτε ἡ γυναῖκες τρώγονται ὅταν εἶνε παραγινωμένα...

—Ἡ γυναῖκες, περισσότερο ἀπ' ὅλα, θυμοῦνται τὴν τελευταία λέξι, οἱ ἄνδρες τὸ πρῶτο φιλί.

—Οἱ ἄνδρες θέλουν τὶς γυναῖκες ἅγιες, γιὰ νἄχουν τὴν εὐχαρίστησι νὰ τὶς μεταβάλουν σὲ ἁμαρτωλές. Ἡ γυναῖκες, ἀντιθέτως, θέλουν τοὺς ἄνδρες ἁμαρτωλούς, γιὰ νἄχουν ἔτσι τὴν εὐκαιρία νὰ προσπαθήσουν νὰ τοὺς κάμουν ἁγίους.

—Ὅταν ἡ γυναῖκες μιμοῦνται τοὺς ἄνδρες, ἀποκτοῦν ὅλα τὰ ἐλαττώματά τους, χωρὶς νὰ παίρνουν καμμιὰ ἀρετή τους.

—Ἡ φιλία συχνὰ καταλήγει σὲ ἔρωτα. Ὁ ἔρωτας συχνὰ καταλήγει σὲ ψυχρότητα ἢ μῖσος.

—Θυσιάζοντας τὴ φιλία γιὰ τὸν ἔρωτα, θὰ θρηνήσουμε μοιραίως ἀργότερα καὶ τῶν δυὸ τὸ θάνατο.

—Βαδίζετε πρὸς τὸν ἔρωτα ὅσο μπορεῖτε πιὸ ἀργά. Ἂν ξεκινήσετε μὲ ὁρμή, γρήγορα θὰ κουραστῆτε.

— Ὁ ἔρως εἶνε τόσο μεγάλος ποιητής, ὥστε μεταβάλλει σὲ ποιητὰς καὶ τοὺς πιστούς του.

Πλάτων

«—Θὰ σκοτωθῶ στὰ πόδια σου!» λέει ὁ φίλος στὴν λατρευτή του. Κι' ἐκείνη τοῦ ἀπαντᾶ:

—«Βλέπεις πὼς δὲ μ' ἀγαπᾶς, ἀφοῦ ὥς τὴν τελευταία στιγμὴ κυττᾶς πῶς νὰ μὲ ἐκθέσης!..»

Ἢ:

—«Σκοτώσου, ἂν θέλης, ἀλλὰ ὄχι ἐδῶ, σὲ παρακαλῶ. Ὁ σπιτονοικοκύρης μου συχαίνεται τὶς αὐτοκτονίες!..»

—Ὅταν μιὰ γυναῖκα λέει: «Δὲ σ' ἀγαπῶ», ὑπάρχει ἀκόμη κάποια ἐλπίς. Ὅταν πῆ ὅμως: —«Ἀγαπῶ κάποιον ἄλλον», δὲν ὑπάρχει καμμιὰ ἐλπὶς πειά...

—Ὅταν ἕνας ἄνδρας πάψει ν' ἀγαπᾶ μιὰ γυναῖκα, τὴ λυπᾶται. Ὅταν μιὰ γυναῖκα πάψει ν' ἀγαπᾶ ἕναν ἄνδρα, τὸν περιφρονεῖ.

Ἰαύλιος Νοφιάκ

—Στὸν ἔρωτα, ὅπως καὶ σὲ χίλια διὸ ἄλλα ζητήματα, ἡ γυναῖκες εἶνε ἰσχυρότερες ἀπὸ τοὺς ἄνδρες. Ὅταν ἕνας ἄνδρας πάψει ν' ἀγαπᾶ τὴ φιλενάδα του, αὐτὴ πέφτει στὰ πόδια του, καὶ τοῦ λέει:

—«Σὲ ἱκετεύω, μὴ μὲ διώξης, κράτησέ με κοντά σου, δὲν θὰ σ' ἐνοχλῶ διόλου, θὰ μὲ κάνης ὅ,τι θέλεις... Δὲν ζητῶ, παρὰ νὰ σὲ βλέπω μόνον... Θέλω σκλάβα σου, θὰ σὲ ὑπηρετῶ, θὰ γυαλίζω τὰ παπούτσια σου. Κι' ἂν καμμιὰ φορά, συγκινηθῆς ἀπὸ τὴν ἀφοσίωσί μου, καὶ μοῦ χαρίσης κανένα χαμόγελο ἢ ἔστω καὶ κανένα βλέμμα μόνον, θὰ εἶμαι εὐχαριστημένη...»

Ὁ ἄνδρας συγκινεῖται, ὑποκύπτει καὶ κρατεῖ τὴ φιλενάδα του.

Ὅταν ὅμως μιὰ γυναῖκα πάψει ν' ἀγαπᾶ, ὅταν ἀγαπήσει ἄλλον, οὔτε ἱκεσίες, οὔτε δάκρυα μποροῦν νὰ την συγκινήσουν. Γίνεται ψυχρὴ σὰν τὸ μάρμαρο. Ὅσο κι' ἂν κλαίει ὁ ἐραστής της, ὅσο κι' ἂν ταπεινώνεται μπροστά της, αὐτὴ ἐπαναλαμβάνει ἀδυσώπητα:

—«Ἐτελείωσαν ὅλα μεταξύ μας»